

Älmhults
kommun

HANDLINGSPLAN FÖR JÄTTEBALSAMIN

Impatiens glandulifera

Tekniska förvaltningen Älmhults kommun 20200611

Sammanfattning:

Jättebalsamin växer på ett flertal platser i Älmhults kommun. Jättebalsaminen är mycket konkurrenskraftig och tränger undan i stort sett all annan växtlighet. Eftersom växten har stor spridningsförmåga, är det viktigt att den bekämpas. För att göra detta krävs en långsiktig handlingsplan och effektiv bekämpningsprocess. Denna handlingsplan ska visa hur Älmhults kommun ska hantera Jättebalsaminen. Denna handlingsplan ska också vara styrande vid rådgivning till privata fastighetsägare.

Tekniska förvaltningen, Älmhults kommun har valt att upprätta en handlingsplan för Jättebalsamin med hänvisning till:

Eu-s förordning om invasiva främmande arter.

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna av invasiva främmande arter finns sedan 1 januari 2015 EU-förordning nr (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Totalt 66arter omfattas av förordningen och Jättebalsaminen är ny 2019 på denna förteckning. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/artskydd/ias/EU-listade-invasiva-fr-arter-aug-2019.pdf>

Jättebalsamin bedöms som invasiv i Sverige. Den finns etablerad i förvildade bestånd sedan 1918 och är vanligt förekommande i hela landet, förutom Norrlands inland.

Kostnaden för att förverkliga handlingsplanen ska betalas av den som förvaltar marken.

- Kommunägd mark: tekniska förvaltningen, Älmhults kommun
- Privatägd mark: privata markägare

1. Syfte

Jättebalsamin sprider sig snabbt till stora bestånd på olika platser i kommunen vilket är ett problem. För att bekämpningen ska bli effektiv krävs ett långsiktigt och effektivt förhållningssätt. Syftet med planen är att stoppa spridningen genom att förhindra blomning och fröspridning och successivt minska bestånden. Målet är att minimera artens utbredning i kommunen och att sedan fortlöpande kontrollera att utbredningen förblir minimal.

2. Bakgrund

Jättebalsamin växer i stora täta bestånd och tränger ut all annan vegetation. den konkurrerar även med de naturligt förekommande växterarterna om pollinatörer, till exempel bin. De naturligt förekommande växterarterna får färre besök av pollinerare och därmed mindre frösättning. Jättebalsaminen sprids främst med frö och den kan 'spotta' frön många meter. Detta innebär att spridningstakten i ett område är hög.

Jättebalsamin förändrar också näringsomsättningen och bildar döda lager av döda men ej helt nedbrutna växtdelar på marken (förna) som missgynnar etableringen av andra arter.

Hur och var lever den?

Jättebalsamin är en snabbväxande ettårig växt vars blomning kan pågå i cirka tre månader. Arten är både insekts- och självpollinerande och har en hög fröproduktion med 500 till 800 frön per planta. Fröna kräver en köldperiod för att kunna gro.

Jättebalsamin förekommer i fuktiga till blöta, mycket näringsrika miljöer såsom näringsrika stränder, rika sumpskogar, skogsbäckar, högrötsängar, fuktiga ruderatmarker, hyggen och parker. Arten växer främst i öppna till halvöppna miljöer då den har en viss känslighet för skuggning. Ofta växer den tillsammans med brännässla, kirskål, vass, pestskräp, mjölkört och strandlysing.

3. Bekämpning

Spridning av jättebalsamin kan förhindras genom mekanisk bekämpning innan den blommar och sätter frö. Se till att ta bort fröställningarna från området eftersom fröna kan efter mogna. Samma område bör besökas senare under växtsäsongen och även följande år för att ta bort växter som har grott från frön i marken. Var försiktig vid hantering av växten och även jordmassor vilken kan innehålla frön. De ska inte komposteras utan förbrännas eller lämnas till återvinningscentral i dubbla väl förslutna sop-säckar. De läggs i fraktionen brännbart eller anvisad plats av personal på ÅVC. Bekämpning av jättebalsamin behöver säkerställas för en flerårig bekämpningsinsats för att försäkra att bekämpningen lyckas. Uppföljning och tillägg av nya områden ska ske löpande.

Röjsåg med klinga är den metod som föredras.

Att tänka på vid bekämpning

- Bekämpa innan växten hinner blomma.
- Avlägsna och förstör alla blom- och fröställningar
- Växten kan utveckla frön från blommorna.
- Utför bekämpningen helst två gånger per säsong.
- Följ upp bekämpningen genom årlig kontroll av registrerade område.

Övriga skyddsåtgärder:

Transport av jord från områden som är påverkade av jättebalsamin bör inte ske för att minska risken med att sprida frö i jorden

4. Omfattning

Handlingsplanen omfattar all kommunalägd mark inom Älmhults kommun. Kommunen ger rådgivning till allmänheten angående hantering av Jättebalsamin.

Kostnaden för att förverkliga bekämpningsplanen ska betalas av den som förvaltar marken.

- Kommunägd mark: Älmhults kommun
- Privatägd mark: privata markägare

5. Ansvar

Tekniska förvaltningen ansvarar för drift och skötsel av planlagd allmän platsmark och ska bekämpa jättebalsaminen kontinuerligt på kommunens mark. Områden som upptäcks av egen personal eller inrapporteras av medborgare ska inventeras och förekomster på kommunal mark ska föras in på inventeringslistan löpande.

Inventeringslistan hanteras av gata/park rapport till ansvarig för skog en gång per år. Inrapportering till <https://www.artportalen.se/> ska göras av kommunen utsedd person minst en gång per år med inventeringslistan som underlag.

Tekniska förvaltningen är även fastighetsägare och är därmed skyldig att följa handlingsplanen för Jättebalsaminen på egna anläggningar och fastigheter.

<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/artskydd/ias/EU-listade-invasiva-fr-arter-aug-2019.pdf>

6. Hantering av avfall:

Kommunen:

Mindre mängder förpackas i dubbla sopsäckar och lämnas på Äskya

Större mängder lämnas på Äskya efter samråd med SSAM

För privatpersoner/hushåll med fastigheter i Älmhults kommun:

SSAM har information på sin hemsida www.ssam.se om vad som gäller i Älmhults kommun

5. Källor

- Naturvårdsverket: www.naturvardsverket.se
- Länsstyrelsen: <https://www.lansstyrelsen.se/kronoberg/djur/invasiva-frammande-arter.html>
- Södra Smålands Avfall och Miljö: www.ssam.se
- Handlingsplan Jätteloka Älmhults kommun